

III науково-практичний круглий стіл

Сучасні виклики для міграційної політики: правові, освітні та історичні аспекти

Co-funded by the
European Union

Суми 2025

**Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет**

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ: ПРАВОВІ,
ОСВІТНІ ТА ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ**

**Матеріали
III науково-практичного круглого столу
(Суми, 20 червня 2025 року)**

**Суми
Сумський державний університет
2025**

Редакційна колегія:

В. М. Завгородня, кандидат юридичних наук, доцент;

А. М. Куліш, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;

А. В. Гончаренко, кандидат історичних наук, доцент;

М. В. Плотнікова, кандидат юридичних наук, доцент

А. С. Славко, кандидат юридичних наук, доцент;

А. Л. Чернявський, кандидат юридичних наук, доцент;

О. А. Швагер, кандидат юридичних наук, доцент.

Видання рекомендоване до друку рішенням вченої ради Навчально-наукового інституту права СумДУ (протокол № 8 від 19 червня 2025 року)

С 91	Сучасні виклики для міграційної політики: правові, освітні та історичні аспекти : матеріали III науково-практичного круглого столу, Суми, 20 червня 2025 р. / ред. колегія: В. М. Завгородня, А. М. Куліш та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2025. – 95 с.
------	---

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, викладачів закладів вищої та фахової передвищої освіти, вчителів шкіл, виголошені під час проведення III науково-практичного круглого столу «Сучасні виклики для міграційної політики: правові, освітні та історичні аспекти», присвяченого актуальним питанням європейської міграційної політики, історії та права і проведеного в межах реалізації освітнього проєкту «101098859-EU4Migration-ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH-UA-IBA / ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH «Міграційна політика та право ЄС у контексті цілей сталого розвитку» напряду «Жан Моне» програми Еразмус+».

Позиція організаційного комітету не завжди збігається з міркуваннями, висловленими учасниками. В збірнику збережено авторські орфографію, пунктуацію та стилістику. Відповідають за достовірність даних та дотримання принципів академічної доброчесності учасники науково-практичного круглого столу.

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

ЗМІСТ

<i>Варанкін К. С.</i> ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕЧОВИХ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ.....	5
<i>Гончаренко А.В.</i> МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ФРН У ПЕРІОД «КРИЗИ БІЖЕНЦІВ» 2015–2017 РР.	9
<i>Гуляєва Л.П. та ін.</i> ОСВІТНЯ ПІДТРИМКА ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПОТЕНЦІАЛУ ЖІНОК-ВПО НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	13
<i>Жучков Т. В.</i> ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПІДТРИМКИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ.....	17
<i>Завгородня В.М.</i> ПРАВО НА ПОВЕРНЕННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ	20
<i>Іващенко В. О.</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ МІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	24
<i>Калюжна Л. М.</i> ПРАВОВИЙ СТАТУС ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ	26
<i>Клочко А. Р.</i> ІНКЛЮЗІЯ В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ І ПОЛІТИЦІ ЄС: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗБАР'ЄРНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ ВИМУШЕНОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ.....	30
<i>Конон Я.В.</i> ПРАВА ДІТЕЙ-МІГРАНТІВ: МІЖ ДЕРЖАВНИМИ ІНТЕРЕСАМИ ТА ПРИНЦИПАМИ ОСНОВОПОЛОЖНИХ ПРАВ ОСОБИ	33
<i>Корнева Т. В., Сірочук І.В.</i> ОКРЕМІ НОРМАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПЕРЕШКОДИ ЕФЕКТИВНОСТІ НАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ ВПО- СТУДЕНТАМ ЗВО.....	36
<i>Мовсесян Ц. Г.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ДІТЕЙ У МЕЖАХ ДИРЕКТИВИ ЄС ПРО ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ.....	39
<i>Мотіна В.С.</i> МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАПОБІГАННЯ ПРИМУСОВІЙ ПРАЦІ МІГРАНТІВ.....	42
<i>Наумкіна С. М., Ключев Г. О.</i> ЕМІГРАЦІЯ УКРАЇНЦІВ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	44
<i>Ніколаїду Е.</i> МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ГРЕЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ: МІЖНАРОДНО-ПОДІТИЧНИЙ, ІСТОРИЧНИЙ ТА ОСВІТНІЙ АСПЕКТИ	47
<i>Палько В. І.</i> АДАПТАЦІЯ МІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ACQUIS ЄС	52
<i>Пільщиків І.С.</i> МІГРАЦІЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОСВІТНІЙ АСПЕКТ	55
<i>Плотнікова М.В.</i> СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ ЩОДО РОЛІ МЕДІА У ВИСВІТЛЕННІ ПИТАНЬ БІЖЕНСТВА.....	58
<i>Політова А.С.</i> СОЦІАЛЬНА НАПРУГА В СУСПІЛЬСТВІ ЩОДО ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ З УКРАЇНИ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ ЗА КОРДОНОМ, ЯК ОДИН ІЗ ФАКТОРІВ ЗЛОЧИННОСТІ В СВІТІ	61
<i>Славко А.С.</i> ПРИМУСОВА МІГРАЦІЯ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ	65
<i>Солодка І. В.</i> РОЛЬ УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	67
<i>Stepanenko D.</i> HUMAN RIGHTS AND MIGRATION IN THE NUCLEAR AGE: GLOBAL AND EUROPEAN DIMENSIONS	70
<i>Трегубенко Г.П., Нестеренко Д.Р.</i> СОЦІАЛЬНА ВЗАЄМОДІЯ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ГРОМАДЯН	73

<i>Tuliakov V.</i> CRIMINALISATION OF MIGRATION: A DANGEROUS PRECEDENT	75
<i>Халевицька І.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ.....	78
<i>Ціватий В.Г.</i> МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ТА МІГРАЦІЙНА ДИПЛОМАТІЯ В СУЧАСНІЙ ЄВРОПІ: ЦІННІСНО-ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ І МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРСИ	81
<i>Черненко О. М.</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС: ОГЛЯД ПАКТУ ЄС ПРО МІГРАЦІЮ ТА НАДАННЯ ПРИТУЛКУ 2024 РОКУ	85
<i>Чернявський А.</i> ВЛИВ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЕВОЛЮЦІЮ ВИБОРЧОГО ПРАВА .	90
<i>Швагер О.</i> РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ІНСТИТУТУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В МІГРАЦІЙНІЙ ПОЛІТИЦІ ЄС	92

CRIMINALISATION OF MIGRATION: A DANGEROUS PRECEDENT

Tuliakov V.

Doctor of Law, Professor

National University “Odesa Law Academy”

ESIC University

Judge ad hoc

European Court of Human Rights

Corresponding Member

National Academy of Legal Sciences of Ukraine

Honoured Worker of Science and Technology of Ukraine

The European Court of Human Rights (ECtHR) has delivered landmark rulings protecting the fundamental rights of migrants, from condemning Italy’s maritime pushbacks in *Hirsi Jamaa and Others v. Italy* [1] to recognising the inhuman detention conditions of migrants. Recent cases concerning pushbacks in Greece (2025), as well as pending cases against Latvia, Lithuania, and Poland regarding alleged unlawful pushbacks to Belarus, demonstrate the Court’s evolving role as guardian of migrant rights. Yet, this progressive jurisprudence stands in stark contrast to the restrictive precedent of *Maaouia v. France* [2], which excluded migrants from Article 6 fair trial protections in immigration proceedings, thus creating a troubling category of individuals denied basic procedural safeguards.

Time has changed. Nine European governments have recently declared that the ECtHR has overstepped its bounds, particularly regarding “criminal foreign nationals”. This development, occurring in the wake of renewed debates on migration rules, renders the concept of “*crimigration*”, the intersection of migration control and criminal justice, more relevant than ever. Within the current European Union (EU) migration policy, there is an increasing tendency to conflate migration control with criminal law enforcement. This phenomenon entails the use of criminal law mechanisms to regulate migration, the normalisation of migrant detention, and the introduction of police supervision as a component of migration policy. At the centre of such a policy is a security logic that views the migrant not as a person in need of protection, but as a potential threat, with significant legal consequences [3].

The relationship between international law and domestic constitutional orders remains one of the most challenging aspects of contemporary jurisprudence. Domestic and regional courts increasingly serve as gatekeepers, determining the extent to which international legal obligations can penetrate national legal systems without compromising fundamental constitutional principles. In *Kadi and Al Barakaat International Foundation v. Council of the European Union and Commission of the European Communities* (2008), the European Court of Justice (ECJ) delivered a groundbreaking judgment that fundamentally altered the relationship between EU law and international obligations under the United Nations Charter [4]. The case arose when Yassin Abdullah Kadi and the Al Barakaat International Foundation challenged EU regulations implementing UN Security Council sanctions that froze their assets without prior notice or judicial review. The ECJ’s reasoning centred on the principle of constitutional identity and the autonomy of the EU legal order. The Court held that even UN Security Council resolutions, despite their binding nature under international law, must comply with fundamental rights as protected by EU law when implemented within the EU’s legal framework. The Court declared: “The obligations imposed by an international agreement cannot have the effect of prejudicing the constitutional principles of the EC Treaty, which

include the principle that all Community acts must respect fundamental rights” [4, para 285]. This was not an act of defiance against international law, but rather a reassertion of the EU’s constitutional identity and its commitment to fundamental rights protection. The Court emphasised that while it respects the objectives of the UN Charter, the EU cannot abdicate its responsibility to ensure that fundamental rights are protected within its own legal order. The *Kadi* decision exemplifies broader tensions in contemporary legal systems regarding the hierarchy between international obligations and constitutional guarantees. These tensions raise fundamental questions: What occurs when international legal commitments conflict with domestic constitutional principles? Can national or regional courts legitimately refuse to apply international agreements that contradict constitutional guarantees?

The answers to these questions vary across jurisdictions, reflecting different constitutional traditions and approaches to international law. However, an emerging trend suggests a movement away from rigid hierarchical theories towards more nuanced approaches that emphasise constitutional interpretation, legislative specificity, and sophisticated judicial reasoning that seeks to harmonise international obligations with constitutional imperatives.

The *Kadi* precedent has influenced courts worldwide in developing frameworks for managing conflicts between international law and constitutional principles. It represents a sophisticated judicial approach that acknowledges both the importance of international legal cooperation and the irreducible core of constitutional identity that cannot be compromised, even in the service of international obligations.

Another key case illustrating the challenges of migration law is *Hirsi Jamaa and Others v. Italy* before the ECtHR [1]. This case concerned a group of migrants detained by Italian authorities in the Mediterranean Sea and returned directly to Libya without due process to consider their asylum claims. The ECtHR found such actions to violate Articles 3 (prohibition of torture and inhuman or degrading treatment) and 13 (right to an effective remedy) of the European Convention on Human Rights (ECHR), as well as the principle of non-refoulement, which prohibits returning individuals to countries where they face danger. But time changes again...

National jurisdictions need stricter interpretations and protection for abuse of law. An open letter from nine European states [5] exposes critical tensions between security-driven migration policies and human rights obligations under international law. By prioritising border control absolutism over individualised rights assessments, the proposal challenges core principles of the ECHR, particularly non-refoulement protections and judicial oversight of expulsion decisions. This aligns with broader conflicts in public international law, where states often assert sovereignty to resist binding interpretations of treaties, a pattern evident in international disputes over jurisdiction. The states’ three-pronged approach, elevating security to a “decisive right”, expanding executive discretion, and framing migration as geopolitical warfare, risks creating a bifurcated legal regime. Such a system would grant robust protections to recognised refugees while subjecting irregular migrants to expedited removals with limited due process. This mirrors historical tensions in migration and maritime law, where coastal states have sought to balance sovereign control with universal navigation rights. Ultimately, the initiative tests whether human rights frameworks can adapt to twenty-first-century security paradigms without sacrificing their foundational commitment to dignity and non-discrimination. As with ECtHR implementation challenges, the resolution hinges on maintaining credible adjudication mechanisms that prevent treaty obligations from becoming optional commitments. The letter’s strategic ambiguity, affirming human rights while seeking to dilute their enforceability, underscores the fragility of the international legal order in an era of resurgent sovereignty claims.

The Dangerous Precedent. When we begin categorising individuals as “criminal foreign nationals” before individual assessment, we are not merely changing immigration policy, we are reshaping the entire concept of due process. The European Convention on Human Rights remains a “living instrument” precisely because human dignity does not become obsolete.

Three Critical Questions Arising. Who defines migrant as “criminal”? When immigration violations are criminalised, the definition extends beyond traditional criminal offences. What becomes of proportionality? Should administrative immigration breaches attract the same consequences as serious criminal offences? Where does this lead? If fundamental rights protections can be suspended for certain groups, who determines these categories? This tension reflects the clash between the Court’s modern “living instrument” approach exemplified in cases such as *Hirsi Jamaa* and the restrictive legacy of *Maaouia*, which denied migrants fair trial protections. The letter from nine governments represents a pushback against this jurisprudential evolution, seeking to restore what they perceive as appropriate limits on judicial intervention in migration policy. This debate transcends immigration and security; it concerns whether European democracies will maintain their commitment to universal human rights or create hierarchies determining who merits protection. The European Court of Human Rights does not require support because it is flawless; it requires support because it embodies the principle that human rights are not negotiable based on nationality, status, or political convenience.

The Real Question. Are we witnessing a necessary legal evolution or the erosion of fundamental principles painstakingly established over centuries?

REFERENCES:

1. *Hirsi Jamaa and Others v. Italy*, ECtHR, Application no. 27765/09, Judgment of 23 February 2012. Available at <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-109231>
2. *Maaouia v. France*, ECtHR, Application no. 39652/98, Judgment of 5 October 2000. Available at <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-58847>
3. *Kadi and Al Barakaat International Foundation v. Council of the European Union and Commission of the European Communities*, Joined Cases C-402/05 P and C-415/05 P, European Court of Justice. (2008). 3 September 2008. Available at <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=67611&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2905742>
4. Vavoula, Niovi and Tsourdi, Lilian, *Intertwining Criminal Justice and Immigration Control in the EU: Theoretical, Interdisciplinary, and Practical Perspectives* (March 18, 2025). University of Luxembourg Law Research Paper No. 2025-02, "Intertwining Criminal Justice and Immigration Control in the EU", co-edited by Niovi Vavoula, Evangelia (Lilian) Tsourdi, and Valsamis Mitsilegas (Routledge, forthcoming 2025). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=5183667> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5183667>
5. Italian Government. (2025, May 22). *Lettera aperta 22052025* [Open letter 22052025] Available at https://www.governo.it/sites/governo.it/files/Lettera_aperta_22052025.pdf